

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobkyne **N., s. r. o.**, so sídlom vo V., IČO: X., zastúpenej JUDr. M. Š., advokátom so sídlom v B., proti žalovanej **Slovenskej republike**, v mene ktorej koná Ministerstvo financií Slovenskej republiky, so sídlom v Bratislave, Štefanovičova č. 5, **o náhradu škody spôsobenej nesprávnym úradným rozhodnutím a nesprávnym úradným postupom**, vedenej na Okresnom súde Bratislava II pod sp. zn. 6 C 150/2006, o mimoriadnom dovolaní generálneho prokurátora Slovenskej republiky proti rozsudku Okresného súdu Bratislava II z 19. júna 2007 č. k. 6 C 150/06-417 a proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 1. októbra 2009 sp. zn. 9 Co 404/2007 takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 1. októbra 2009 sp. zn. 9 Co 404/2007 a rozsudok Okresného súdu Bratislava II z 19. júna 2007 č. k. 6 C 150/06-417 **z r u š u j e** a vec vracia Okresnému súde Bratislava II na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

1. Žalobou podanou na Okresnom súde Bratislava II 27.6.2006 žalobkyňa uplatnila voči žalovanej nárok na náhradu škody podľa zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov (ďalej len „zákon č. 514/2003“). Náhradu škody žiadala priznať vo výške 29 282 944,96 EUR (882 178 000,-- Sk) s 13% úrokmi z omeškania od 22.9.2005 do zaplatenia žalovanej sumy.

2. V žalobe uviedla, že je obchodnou spoločnosťou s podnikateľskou činnosťou zameranou najmä na spracovanie finalizácie alkoholu z dodaného liehu a jeho uvádzanie do obehu. Dňa 18.5.2004 vykonal Colný úrad Komárno (ďalej len „CÚK“) v jej skladových priestoroch miestne zisťovanie za účelom vykonania daňového dozoru a vykonania kontroly označenia spotrebiteľského balenia liehu, resp. spotrebiteľských balení liehu (ďalej len

„SBL“) kontrolnými páskami podľa zákona č. 229/1995 Z. z. o spotrebnej dani z liehu (ďalej len „zákon č. 229/1995“) a kontrolnými známkami podľa zákona č. 105/2004 Z. z. o spotrebnej dani z liehu a o zmene a doplnení zákona č. 467/2002 Z. z. o výrobe a uvádzaní liehu na trh v znení zákona č. 211/2003 Z. z. v znení platnom do 31.10.2004 (ďalej len „zákon č. 105/2004“). Na základe vykonanej kontroly vydal CÚK dňa 1.6.2004 rozhodnutie zn. 980/2004-550194, ktorým v zmysle § 14a ods. 1 a 2 zákona č. 511/1992 Zb. o správe daní a poplatkov a o zmenách v sústave územných finančných orgánov v znení platnom do 30.6.2004 (ďalej len „zákon č. 511/1992“) jej zabezpečil ako daňovému subjektu tovar v celkovom počte 568 999 fliaš alkoholu rôznych značiek z dôvodu, že zabezpečený tovar bol v daňovom sklade označený kontrolnými známkami – kontrolnými páskami v rozpore s ustanovením § 10 ods. 7 zákona č. 105/2004 a v rozpore s § 10 ods. 1 zákona č. 229/1995, a tiež z dôvodu, že chýba riadne preukázanie spôsobu nadobudnutia tovaru, jeho množstva, ceny, kvality alebo riadneho usporiadania finančných náležitostí v súvislosti s jeho dovozom alebo nákupom.

3. CÚK vykonal dňa 28.5.2004 opakované miestne zisťovanie s rovnakým predmetom daňového dozoru, resp. daňovej kontroly, a 1.6.2004 vydal rozhodnutie zn. 972/2004-550194, ktorým z tých istých dôvodov, ako v rozhodnutí zn. 980/2004-550194, jej zabezpečil ďalší tovar v celkovom počte 111 925 fliaš alkoholu rôznych značiek.

4. Dňa 3.6.2004 vydal CÚK rozhodnutia o prerušení konania zn. 982/2004-550194 a zn. 1007/2004-550194, ktorými v zmysle § 25a ods. 1 zákona č. 511/1992 prerušil konanie vo veciach zabezpečenia tovaru za účelom zistenia pravosti kontrolných pásovk na Kriministickom a expertíznom ústave Policajného zboru (ďalej len „KEÚ PZ“).

5. Colné riaditeľstvo Slovenskej republiky (ďalej len „CR“) na podnet samotného CÚK rozhodnutím z 25.1.2005 zn. 62190/04-1425 rozhodnutia o prerušení konania zrušilo a vec vrátilo CÚK na ďalšie konanie. CR potom ako odvolací orgán na jej odvolanie rozhodnutiami z 10.6.2005 zn. 10443/2005-1425 a zn. 10 446/2005-1425 (právoplatnými 15.6.2005) zrušilo obe rozhodnutia CÚK o zabezpečení tovaru pre rozpor so zákonom, pričom tento rozpor odôvodnilo tým, že zabezpečený tovar sa nachádzal v daňovom sklade, teda v režime pozastavenia dane, preto colný orgán nemal právomoc vydávať rozhodnutia v danej veci.

6. Žalobkyňa ďalej v žalobe uviedla, že okrem nezákonných rozhodnutí došlo aj k nesprávnemu úradnému postupu colných orgánov a to tým, že CÚK nesprávne aplikoval inštitút prerušenia konania, v dôsledku čoho došlo k priet'ahom v konaní, a CR nerozhodlo o odvolaní v lehotách vyplývajúcich z § 30a ods. 2 zákona č. 511/1992.

7. Nezákonné rozhodnutia a nesprávny úradný postup mali za následok, že nemohla disponovať tovarom, nemohla ho dodať zmluvným odberateľom a nemohlo jej byť za už vyrobený a nedodaný tovar zaplatené. To spôsobilo jej platobnú neschopnosť, zastavenie výroby, stratu ziskov a všetkých príjmov. Zabezpečený tovar jej nebol vydaný ani po 15.6.2005. Vznikla jej tak škoda v žalovanej sume, pozostávajúca z priamej škody a z ušlého zisku.

II.

8. Žalovaná vo vyjadrení k žalobe navrhla nárok žalobkyne ako neopodstatnený zamietnuť. Uviedla, že CÚK vydal 1.6.2004 rozhodnutia o zabezpečení tovaru – SBL – z dôvodu, že pri miestnom zisťovaní 18.5.2004 zistil, že niektoré náhodne preverené kontrolné pásky vykazovali odlišné ochranné znaky, ako boli stanovené ich výrobcom. Keďže nadobudol aj podozrenie z trestného činu falšovania a pozmeňovania kontrolných technických opatrení na označenie tovaru podľa § 145a zákona č. 140/1961 Zb. Trestného zákona v znení platnom do 31.7.2004 (ďalej len „Trestný zákon“), dal podnet na Okresné riaditeľstvo Policajného zboru, Úrad kriminálnej a justičnej polície, odbor ekonomickej kriminality v Dunajskej Strede (ďalej len „ÚJKP OR PZ Dunajská Streda“). Na miesto sa dostavila výjazdová skupina Odboru skráteného vyšetrovania Policajného zboru Dunajská Streda, pričom ÚJKP OR PZ Dunajská Streda spísal zápisnicu o ohliadke miesta činu ČVS: ORP-955/OSV-DS-2004 zo dňa 18.5.2004, v ktorej sa uvádza, že na mieste činu bolo zaistených 758 032 ks SBL a štyri sklady boli zapečatené páskami a úradnými pečat'ami. Dňa 25.5.2004 obdržal CÚK faxovú správu z ÚJKP OR PZ Dunajská Streda, ktorou mu bolo oznámené, že vyšetrovateľom je vedené trestné stíhanie vo veci trestného činu falšovania a pozmeňovania kontrolných technických opatrení na označenie tovaru podľa § 145a ods. 1 Trestného zákona, a ktorou bol zároveň požiadaný o prevzatie liehovín zaistených 19.5.2004 v skladových priestoroch žalobkyne a o ich prevezenie do svojich skladových priestorov. Tovar bol prevezený do skladových priestorov CÚK nachádzajúcich sa v Komárne v dňoch 25.5. až 28.5.2004.

9. CÚK vykonal 28.5.2004 znovu miestne zisťovanie v skladových priestoroch žalobkyne a podal ďalšie oznámenie o podozrení z trestného činu podľa § 145a Trestného zákona týkajúce sa ďalších SBL.

10. Colnému úradu Nitra, ktorý sa stal nástupníckym colným úradom CÚK, bol dňa 29.9.2005 doručený výsledok skúmania kontrolných pásov KEÚ PZ, podľa ktorého z celkového počtu 3 130 ks predložených kontrolných pásov je 2 909 ks falzifikátov a 221 ks pravých. Listom z 24.11.2005 ÚJKP OR PZ Dunajská Streda oznámil CR, že uskladnené SBL, ktoré boli zaistené v skladových priestoroch žalobkyne, sú naďalej potrebné na účely trestného konania ako veci dôležité pre celé trestné konanie, preto nie je možné s týmto tovarom nakladať iným spôsobom, a že tovar bol zabezpečený procesným úkonom podľa §§ 113 a 113a zákona č. 141/1961 Zb. o trestnom konaní súdnom v znení platnom do 31.7.2004 (ďalej len „Trestný poriadok“) ohliadkou miesta činu v dňoch 18.5. a 19.5.2004. Následne 5.12.2005 bol riaditeľom Colného úradu Nitra a riaditeľkou ÚJKP OR PZ Dunajská Streda podpísaný protokol zn. 74916/2005-6131 o výsledkoch kontroly a odovzdania tovaru, zaisteného ÚJKP OR PZ Dunajská Streda v skladových priestoroch žalobkyne, pričom bol tento tovar odovzdaný ÚJKP OR PZ Dunajská Streda z dôvodu, že je naďalej potrebný na účely trestného konania. Colný úrad Nitra tým ukončil svoju činnosť uskladňovateľa tovaru a dňa 14.12.2005 bola podpísaná medzi CR a Krajským riaditeľstvom PZ v Trnave zmluva o výpožičke nehnuteľnosti (skladových priestorov Colného úradu Nitra v Komárne) na účely uskladnenia zaisteného tovaru žalobkyne.

11. Žalovaná vo svojom vyjadrení ďalej uviedla, že nie je daná príčinná súvislosť medzi rozhodnutiami CÚK a škodou, ktorá bola spôsobená žalobkyňi. Už v počiatočnom štádiu daňového konania SBL boli zaistené ÚJKP OR PZ Dunajská Streda na účely trestného konania a to v čase ešte pred vydaním rozhodnutí, ktorými boli SBL zabezpečené duplicitne. Od momentu zaistenia SBL neboli v právnej moci colného úradu, ktorý ich len fyzicky skladoval a nemohol a ani nesmel s nimi nakladať pre účely daňového konania. Podľa výsledkov expertízy zabezpečené SBL boli v drvivej väčšine označené falzifikátmi kontrolných pásov. Bolo by absurdné, keby sa žalobkyňi mala nahradiť škoda, ktorá jej vznikla tým, že v dôsledku nezákonných rozhodnutí colného úradu nemohla realizovať obchodné záväzky so SBL, ktoré podľa platnej právnej úpravy sa nesmú skladovať a už vonkoncom nie uvádzať do voľného daňového obehu (predávať).

III.

12. Okresný súd Bratislava II (ďalej len „súd prvého stupňa“ alebo „prvostupňový súd“) medzitýmnym rozsudkom z 19. júna 2007 č. k. 6 C 150/06-417 rozhodol, že základ žalobného návrhu žalobkyne je opodstatnený. Poukazujúc na skutkové zistenia vyplývajúce z vykonaného dokazovania a na príslušné ustanovenia zákona č. 58/1969 Zb. o zodpovednosti za škodu spôsobenú rozhodnutím orgánu štátu alebo jeho nesprávnym úradným postupom (ďalej len „zákon č. 58/1969“) a zákona č. 514/2003, ako aj na ustanovenia zákonov č. 105/2004 a 511/1992, dospel k záveru, že sú splnené všetky tri základné predpoklady zodpovednosti žalovanej za škodu, a to nezákonné rozhodnutia a nesprávny úradný postup colných orgánov, škoda na strane žalobkyne a príčinná súvislosť medzi nezákonnými rozhodnutiami, resp. aj nesprávnym úradným postupom, a škodou.

13. V odôvodnení rozsudku uviedol, že nezákonnosť rozhodnutí CÚK o zabezpečení tovaru žalobkyne a o prerušení konania bola nepochybná, pretože tieto rozhodnutia boli zrušené CR. Nesprávnosť úradného postupu bola daná priet'ahmi v daňovom konaní, ktoré spočívali v tom, že CÚK dal podnet na zrušenie svojich rozhodnutí o prerušení konania až po šiestich mesiacoch, a že CR rozhodlo o odvolaní proti rozhodnutiam o zabezpečení tovaru po uplynutí zákonom stanovenej lehoty. Na strane žalobkyne vznikla škoda tým, že nemohla disponovať tovarom, predávať ho, plniť dohodnuté zmluvy a dosahovať zisk, čo viedlo k jej platobnej neschopnosti. Medzi nezákonnými rozhodnutiami, resp. aj nesprávnym úradným postupom a vznikom škody bola daná príčinná súvislosť, pretože škoda bola dôsledkom nezákonných rozhodnutí o zabezpečení tovaru, ktoré boli zrušené až po dvanástich mesiacoch.

14. Námietku žalovanej o nedostatku príčinnej súvislosti z dôvodu, že žalobkyňa by nemohla tovarom disponovať bez ohľadu na nezákonné rozhodnutia o zabezpečení tovaru, lebo ešte pred vydaním týchto rozhodnutí bol tovar zaistený orgánmi polície úkonmi (ohliadkou) podľa §§ 113 a 113a Trestného poriadku, považoval za nedôvodnú. Vyslovil názor, že uvedené ustanovenia neupravujú zaistenie hnuiteľných vecí a rozhodnutie o zaistení vecí podľa štvrtej hlavy tretieho oddielu Trestného poriadku nebolo políciou vydané, preto so SBL právne disponoval CÚK a nie orgány polície. Za irelevantnú pre posúdenie nároku na náhradu škody označil otázku pravosti kontrolných pásov argumentujúc, že žalobkyňa je právnickou osobou, preto sama žalovanou nazývané falošné kontrolné pásky na fľaše

s liehovinami nenalepila, a keďže hodnoverne preukázala pôvod i vlastníctvo skladovaného liehu a výrobkov z neho, nepripadal do úvahy akýkoľvek postih na jej riadne nadobudnutom majetku.

IV.

15. Krajský súd v Bratislave (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie žalovanej rozsudkom z 1. októbra 2009 sp. zn. 9 Co 404/2007 rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil. Potvrdenie prvostupňového rozsudku odôvodnil jeho vecnou správnosťou poukazujúc na to, že súd prvého stupňa riadne zistil skutkový stav veci a vyvodil z neho aj správny právny záver. Stotožnil sa aj s odôvodnením prvostupňového rozsudku. Len na doplnenie uviedol, že policajnými orgánmi nedošlo k zaisteniu vecí žalobkyne – SBL – relevantným procesným rozhodnutím v zmysle Trestného poriadku, pretože zápisnica o hliadke miesta činu z 18.5.2004 nebola rozhodnutím v súlade ustanoveniami §§ 78 a 79 Trestného poriadku o zaistení tovaru žalobkyne v počte 758 032 ks SBL a policajným orgánom bolo fyzicky zaistených len 44 fliaš liehovín na účely expertízy.

V.

16. Proti uvedeným rozsudkom prvostupňového i odvolacieho súdu podal na podnet žalovanej mimoriadne dovolanie generálny prokurátor Slovenskej republiky. Navrhol, aby dovolací súd oba rozsudky zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie. Dovolanie odôvodnil nesprávnym právnym posúdením veci súdmi v základnom konaní. Vyslovil názor, že neboli splnené podmienky pre vydanie medzitýmneho rozsudku, pretože skutočnosť, že škoda vznikla v dôsledku konania, resp. rozhodovania colných orgánov, je viac ako sporná.

17. Poukazoval na to, že zo zápisnice o ohliadke miesta činu z 18.5.2004, v ktorej sa uvádza, že na mieste činu bolo zaistených 758 032 fliaš liehovín a že miesto činu v počte štyroch skladov bolo zapečatené páskami a úradnými pečatami, vyplýva, že vo vzťahu k žalobkyňi konali ako prvé bezprostredne orgány polície a to procesným úkonom podľa §§ 113 a 113a Trestného poriadku. Uviedol, že v súlade so zákonom č. 171/1993 Z. z. o Policajnom zbore v znení do 31.8.2004 a v súlade s Trestným poriadkom môže policajť zaistiť vec, pričom v predmetnej veci sa tak stalo formou neodkladného procesného úkonu. Nebol preto správny záver súdov, že zo strany policajťov nedošlo k žiadnemu úkonu, ktorým

by sa znemožnilo nakladanie s majetkom žalobkyne. Ak zápisnicou o ohliadke došlo k zapečateniu miesta činu páskou a úradnými pečaťami, muselo fakticky dôjsť aj k zaisteniu celého objemu SBL, ktoré sa v tom čase nachádzali v skladoch, a nie len k zaisteniu 44 ks SBL. Tento úkon bol plne súladný s platnou právnou úpravou, aj keď ďalší postup polície vykazoval určité prvky nesprávneho úradného postupu, čo však nebolo a ani nie je predmetom súdneho konania.

18. Forma – vydanie rozhodnutia – nebola v tomto prípade rozhodujúca, ale podstatné bolo, že tzv. miesto činu (4 sklady) bolo zapečatené páskami a úradnými pečaťami, teda že iným osobám vrátane žalobkyne bolo znemožnené s týmito vecami nakladať. Nebolo pritom rozhodujúce ani to, že na expertízu bolo vyňatých iba 44 fliaš, ale skutočnosť, že bol znemožnený prístup k týmto veciam. V dôsledku toho medzi neskôr vydanými rozhodnutiami colného úradu o zabezpečení tovaru (napriek ich nezákonnosti) a vznikom škody nebola daná príčinná súvislosť. To znamená, že tieto rozhodnutia nespôsobili a nemohli bezprostredne a priamo spôsobiť škodu. Z pohľadu uplatneného nároku ich možno označiť za právne irelevantné.

19. Generálny prokurátor ďalej vyčítal súdom v základnom konaní aj nesprávny záver o právnej bezvýznamnosti otázky pravosti kontrolných pásov vo vzťahu k nároku na náhradu škody. V súvislosti s tým uviedol, že táto otázka úzko súvisí s otázkou ďalšieho podnikania a obchodovania žalobkyne a jej prípadného ušlého zisku. Žalobkyňa postavila predpoklad svojho ušlého zisku práve na tom, že SBL neboli uvedené do obehu, no nespornou, v konaní preukázanou skutočnosťou je, že liehoviny boli zaistené orgánmi činnými v trestnom konaní, ktoré doposiaľ nebolo ukončené. Napokon poukazoval aj na to, že vzhľadom na dátum vydania zrušených rozhodnutí, mala byť vec posudzovaná podľa zákona č. 58/1969, kde orgánom konajúcim v mene štátu malo byť ministerstvo spravodlivosti.

VI.

20. Žalobkyňa vo vyjadrení k mimoriadnemu dovolaniu navrhla tento opravný prostriedok ako neopodstatnený zamietnuť. Nesúhlasila s názorom generálneho prokurátora, že v danej veci vo vzťahu k nej konali ako prvé policajné orgány, a to procesným úkonom podľa §§ 113 a 113a Trestného poriadku, ktorým boli zaistené SBL. Poukazovala na to, že ohliadka nie je zaisťovacím úkonom a orgány činné v trestnom konaní nevydali žiadne

rozhodnutie o zaistení vecí podľa §§ 78 a 79 Trestného poriadku. Pri ohliadke miesta činu dňa 18.5.2004 bolo fyzicky zaistených 44 ks fliaš, ktoré boli zaslané na expertízu. Ostatné fľaše v sklade neboli zaistené, bolo vykonané iba opatrenie v tom smere, že službukonajúci policajný orgán zapečatil skladový priestor.

21. V súvislosti so spochybnením pravosti kontrolných pásov pri nespochybnení pôvodu nadobudnutia SBL uviedla, že colný úrad ju mal na to upozorniť a ona by sporné kontrolné pásky odovzdala na expertízu a na fľaše by nalepila nové kontrolné pásky. To, že nie je oprávnená nakladať so SBL nie je dôsledkom konania policajných orgánov, ale dôsledkom nezákonných rozhodnutí colného úradu.

22. V doplnujúcom vyjadrení namietala, že nesúhlas generálneho prokurátora s hodnotením dôkazov vykonaných súdmi nie je spôsobilým dovolacím dôvodom. Žiadala tiež, aby sa konajúci súd vysporiadal s námietkami na zákonnosť a opodstatnenosť mimoriadneho dovolania generálneho prokurátora v zmysle judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“), ktorý konštatoval porušenie princípu právnej istoty a v dôsledku toho aj práva na spravodlivý proces podľa článku 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „Dohovor“) v prípadoch, kedy preskúmaný mimoriadny opravný prostriedok nebol prístupný pre účastníkov súdneho konania, ale bol dostupný iba generálnemu prokurátorovi (napr. rozsudok Tripon proti Rumunsku z 23. septembra 2008), a v prípadoch, v ktorých na základe procesného úkonu osoby odlišnej od účastníkov konania, a to hoci aj na podnet niektorého z účastníkov konania, došlo k zrušeniu právoplatného a záväzného rozhodnutia (rozsudok Kutepov a Anikeenko proti Rusku z 25. októbra 2005, tiež Roscltrans proti Rusku z 21. júla 2005).

23. Žalovaná vo vyjadrení k mimoriadnemu dovolaniu sa s jeho obsahom v celom rozsahu stotožnila.

VI.

24. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „dovolací súd“) prv než pristúpil k posúdeniu podmienok prípustnosti mimoriadneho dovolania a jeho dôvodnosti, zaoberal sa námietkou žalobkyne o nezlučiteľnosti tohto opravného prostriedku s princípom právnej istoty a tým aj s článkom 6 ods. 1 Dohovoru. S názorom, že z judikatúry ESLP, na ktorú

poukazovala žalobkyňa, vyplýva nezákonnosť a neopodstatnenosť mimoriadneho dovolania podaného generálnym prokurátorom, sa nestotožňuje.

25. Mimoriadne dovolanie generálneho prokurátora je procesným inštitútom upraveným v ustanoveniach §§ 243e až 243j Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „O.s.p.“). Aplikáciu tohto inštitútu nemožno odmietnuť poukazom na označenú judikatúru ESĽP, ktorá inak právnu úpravu mimoriadneho dovolania generálneho prokurátora v právnom poriadku Slovenskej republiky z hľadiska jej zlučiteľnosti s článkom 6 ods. 1 Dohovoru neposudzovala.

26. V zmysle článku 144 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) sú sudcovia pri rozhodovaní viazaní ústavou, ústavným zákonom, medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 2 a 5 a zákonom. Sú teda viazaní aj článkom 152 ods. 3 ústavy, podľa ktorého o neplatnosti právnych predpisov rozhoduje Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) na návrh osôb uvedených v čl. 130 ústavy. Z článku 152 ústavy vyplýva prezumpcia ústavnosti, t. j. domnienka o ústavnosti všeobecne záväzného právneho predpisu s ústavou (porovnaj uznesenie ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 47/95 z 23. augusta 1995, Zbierka nálezov a uznesení ústavného súdu 1995, str. 245). Táto domnienka je vyvrátiteľná, platí dovtedy, kým ju ústavný súd vo svojom rozhodnutí nevyvráti (porovnaj nález ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 8/94 zo 6. októbra 1994, Zbierka nálezov a uznesení ústavného súdu 1993-1994, str. 113). Pretože ústavný súd nerozhodol o nesúlade inštitútu mimoriadneho dovolania generálneho prokurátora s ústavou, resp. medzinárodnou zmluvou, platí prezumpcia jeho ústavnosti, teda súladu s ústavou a tým aj s jej článkom 46 zaručujúcim právo na spravodlivé súdne konanie, a zároveň aj s Dohovorom.

27. Mimoriadne dovolanie je opravným prostriedkom, ktorým za presne a prísne stanovených podmienok možno celkom výnimočne dosiahnuť prelomenie právoplatnosti rozhodnutia. Môže sa tak stať len vtedy, ak existuje dôležitý verejný záujem, ktorý tento zásah aj z hľadiska materiálne poňatej koncepcie právneho štátu legitimizuje. Za takýto dôležitý verejný záujem nesporne treba považovať v prvom rade ochranu ústavnosti, resp. ochranu zákonnosti (porovnaj nález ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 21/08 z 23. septembra 2009, Zbierka nálezov a uznesení ústavného súdu 2009, str. 287).

28. Mimoriadne opravné prostriedky sú zásadne prípustné v rozsahu, v ktorom je potrebné optimálnym spôsobom riešiť vzťah medzi stabilitou súdneho rozhodnutia (danou jeho právoplatnosťou nastoľujúcou právu istotu) a jeho vecnou správnosťou (spravodlivosťou). Ústavnosť inštitútu mimoriadneho dovolania, zavedeného do právneho poriadku Slovenskej republiky zákonom č. 169/1998 Z. z, posudzoval ústavný súd v uznesení PL. ÚS 57/99 z 19. júla 2000 (dostupné na www.concourt.sk), v ktorom vymedzil kritériá akceptovateľnosti mimoriadnych opravných prostriedkov. Uviedol, že rešpektovanie týchto kritérií je nevyhnutné z hľadiska princípov právneho štátu (čl. 1 ústavy), ale aj z aspektov práva na súdnu ochranu (čl. 46 ústavy) a práva na spravodlivý proces v súlade s hodnotami, ktoré sa zaručujú čl. 6 ods.1 Dohovoru. Tieto kritériá alebo limity náležitej a ústavne súladnej úpravy mimoriadnych opravných prostriedkov ústavný súd konfrontoval so zákonnou úpravou mimoriadneho dovolania, pričom vyslovil záver, že zákonná koncepcia mimoriadneho dovolania spĺňa všetky ústavné predpoklady, ktoré sú vyžadované pre mimoriadne opravné prostriedky.

29. Rešpektujúc prezumpciu ústavnosti ako aj vyššie uvedený záver ústavného súdu bol dovolací súd právnou úpravou mimoriadneho dovolania generálneho prokurátora viazaný a nemohol ju neakceptovať.

30. Aplikujúc túto právnu úpravu po zistení, že boli splnené podmienky pre podanie mimoriadneho dovolania generálnym prokurátorom Slovenskej republiky a že dovolanie je prípustné, bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 v spojení s § 243i ods. 2 O.s.p.) preskúmal rozsudky oboch súdov ako aj konanie, ktoré im predchádzalo, a dospel k záveru, že mimoriadne dovolanie generálneho prokurátora je dôvodné.

31. Podľa § 243f ods. 1 O.s.p. mimoriadnym dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutie súdu za podmienok uvedených v § 243e O.s.p., ak a/ v konaní došlo k vadám uvedeným v § 237 O.s.p., b/ konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci a c/ rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolací súd je viazaný nielen rozsahom dovolania, ale i v dovolaní uplatnenými dôvodmi. Obligatórne sa zaoberá procesnými vadami uvedenými v § 237 O.s.p. a tiež tzv. inými vadami konania, pokiaľ mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 242

ods. 1 veta druhá O.s.p. v spojení s § 243i ods. 2 O.s.p.). Skúma teda existenciu týchto väd bez ohľadu na to, či boli v dovolaní namietané.

32. Podľa názoru dovolacieho súdu konanie pred oboma súdmi bolo postihnuté tzv. inou vadou majúcou za následok nesprávne rozhodnutie. Za inú vadu konania sa spravidla považuje najmä porušenie ustanovení o dokazovaní, a to tým, že súd vôbec nezisťoval skutočnosti rozhodujúce pre posúdenie veci aj napriek tomu, že boli tvrdené a na ich preukázanie boli navrhnuté dôkazy, porušenie ustanovení o vykonávaní jednotlivých dôkazných prostriedkov, (napr. osoba, ktorá mala byť vypočutá ako svedok, bola vypočutá ako účastník konania, svedok nebol o svojich povinnostiach riadne poučený, dôkaz listinou bol vykonaný v rozpore s § 129 O.s.p. a pod.), nevykonanie dôkazu navrhnutého účastníkom na preukázanie rozhodujúcej skutočnosti, hoci súd následne dospel k záveru, že účastník neuniesol dôkazné bremeno, odklon odvolacieho súdu od skutkových záverov súdu prvého stupňa bez zopakovania dôkazov alebo doplnenia dokazovania, nesplnenie poučovacej povinnosti, zohľadnenie skutočností, ktoré z dokazovania nevyplynuli, opomenutie rozhodných skutočností, ktoré vyšli v konaní najavo, ako aj porušenie pravidiel logického myslenia pri vyvodzovaní skutkových zistení z vykonaných dôkazov (ide o pravidlá logického myslenia, ktoré tradičná logika formuluje do základných logických zásad, a to zásadu totožnosti, ktorá vyžaduje, aby sa v určitej úvahe zachovával rovnaký význam použitých výrazov, zásadu vylúčeného sporu, ktorá vyžaduje, že v tom istom čase a za tých istých podmienok nemôže zároveň platiť nejaké tvrdenie a jeho protiklad, zásadu vylúčenia tretieho, podľa ktorej z dvoch protikladných tvrdení musí byť jedno pravdivé, a zásadu dostatočného dôvodu, ktorá vyžaduje, aby každé pravdivé tvrdenie bolo dostatočne odôvodnené).

33. V preskúmvanej veci odvolací súd konštatoval, že súd prvého stupňa riadne zistil skutkový stav veci v zmysle § 153 ods. 1 O.s.p. Uvedené ustanovenie ukladá súdu rozhodnúť na základe skutkového stavu zisteného z vykonaných dôkazov, ako aj na základe skutočností, ktoré neboli medzi účastníkmi sporné, ak o nich alebo o ich pravdivosti nemá dôvodné a závažné pochybnosti. Podľa § 129 ods. 1 O.s.p. dôkaz listinou sa vykoná tak, že predseda senátu alebo samosudca na pojednávaní listinu alebo jej časť prečíta alebo oznámi jej obsah; to neplatí, ak súd vo veci nenariaďuje pojednávanie. Spôsob vykonania dôkazu musí jednoznačne vyplývať zo zápisnice o pojednávaní. Buď v nej musí byť uvedené, že bola

prečítaná určitá presne označená listina (alebo jej presne označená časť), alebo musí zo zápisnice vyplývať, že predseda senátu (samosudca) oznámil obsah tejto listiny. Všeobecne platí, že skutkové zistenia súdu, ktoré majú základ v nesprávne vykonanom dôkaze, nepoživajú ochranu ani v odvolacom a ani v dovolacom konaní.

34. Z obsahu spisu je zrejmé, že prvostupňový súd nariadil vo veci pojednávanie celkom štyrikrát. V zápisnici z pojednávania nariadeného na deň 19.12.2006 (č. l. 159-160) je hneď v úvode uvedené, že „súd informuje účastníkov s doterajším priebehom konania a s doteraz vykonaným dokazovaním“. Následne je v zápisnici zaznamenaný prednes zástupcu žalobkyne, že trvá na podanej žalobe, potom prednes zástupcu žalovanej a opakované prednesy týchto zástupcov. Zo zápisnice z pojednávania zo dňa 5.4.2007 (č. l. 247-251) vyplýva, že na tomto pojednávaní bolo vykonané dokazovanie výsluchom svedkov T. D., J. M., R. P. a A. J.. V zápisnici z pojednávania zo dňa 7.6.2007 (č. l. 384-387) je zachytený obsah výpovede štatutárneho zástupcu žalobkyne S. S. a svedecké výpovede svedkov M. Z., A. B., Ľ. S., R. K., P. K. a A. N.. Napokon podľa zápisnice z pojednávania zo dňa 19.6.2007 (č. l. 416) na tomto pojednávaní súd prvého stupňa uznesením poučil účastníkov podľa § 120 ods. 4 O.s.p. o povinnosti predložiť alebo označiť dôkazy pred vydaním medzitýmneho rozsudku a ďalším uznesením ukončil dokazovanie vo veci. Potom je v zápisnici zaznamenané, že sa oboznamuje spis a nasleduje výrok vyhláseného medzitýmneho rozsudku.

35. Zo zápisníc o pojednávaní pred prvostupňovým súdom teda vyplýva, že listinné dôkazy, vyžiadané prvostupňovým súdom, resp. predložené účastníkmi konania v značnom počte a rozsahu, neboli riadne vykonané spôsobom ustanoveným v § 129 ods. 1 O.s.p. (v zápisniciach nie je uvedené, že boli prečítané určité presne označené listiny alebo ich presne označené časti, ani z nich nevyplýva, že sudca oznámil ich obsah). Skutkové zistenia vyvedené z takto nesprávne vykonaných, resp. nevykonaných dôkazov, nemohli byť preto pre súd prvého stupňa podkladom pre právne posúdenie veci o základe uplatneného nároku. Pokiaľ tento súd založil svoje právne závery na týchto zisteniach, bolo konanie pred ním postihnuté tzv. inou vadou majúcou za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Pretože odvolací súd, riadiac sa nesprávnym záverom o správnosti postupu prvostupňového súdu pri zisťovaní skutkového stavu veci, nevyvodil z tejto vady žiadne dôsledky a ani sám riadne nevykonal listinné dôkazy predložené v konaní pred súdom prvého stupňa (vykonal len iné listinné dôkazy predložené, resp. vyžiadané v odvolacom konaní), a stotožnil sa i s právnym

záverom prvostupňového súdu založeným na skutkových zisteniach vyvedených z riadne nevykonaných dôkazov, bolo aj konanie pred ním postihnuté rovnakou vadou majúcou za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Táto skutočnosť, ku ktorej bol dovolací súd povinný prihliadnuť z úradnej povinnosti, sama o sebe zakladala dôvodnosť podaného mimoriadneho dovolania.

36. Tým, že odvolací súd sa stotožnil aj s odôvodnením prvostupňového rozsudku, zaťažil odôvodnenie svojho rozhodnutia nedostatkami spočívajúcimi v neúplnosti odôvodnenia, jeho nepresnosti, rozpornosti a čiastočnej nepresvedčivosti. Súd prvého stupňa v odôvodnení rozsudku na strane 3 vymenoval listinné dôkazy, ktorými „vykonal“ dokazovanie, no medzi týmito dôkazmi neboli uvedené niektoré listinné dôkazy predložené žalovanou, napr. telefaxové podanie ÚJKP OR PZ Dunajská Streda z 25.5.2004 (č. l. 110) adresované CÚK, doplňujúce písomné oznámenie CÚK o podozrení z trestného činu z 3.6.2004 (č. l. 119), úradný záznam (č. l. 221) o odlepovaní kontrolných pásov a priebehu tejto činnosti, list KEÚ PZ č. p.: PPZ-262/KEU-BA-227 z 21.2.2007 obsahujúci stanovisko k výsledku expertízneho skúmania (č. l. 232). Prvostupňový súd pritom neodôvodnil, prečo tieto dôkazy nevykonal.

37. V odôvodnení rozsudku súdu prvého stupňa na strane 4 posledný odsek sa uvádza skutkové zistenie, že rozhodnutím zn. 980/2004-550194 zo dňa 1.6.2004 CÚK zabezpečil žalobkyni tovar – odobraté vzorky v počte kusov 44 SBL, hoci tento údaj je v rozpore s tvrdením samotnej žalobkyne v žalobe o tom, že týmto rozhodnutím jej bol zabezpečený tovar v celkovom počte 568 999 kusov fliaš rôznych značiek. Na strane 6 odôvodnenia v treťom odseku je uvedené, že KEÚ PZ zaslal CÚK výsledok kriminalisticko-technického skúmania kontrolných pásov v počte 3 130 ks, no nie je zřejmý aj obsah výsledku tohto skúmania.

38. Výhrady možno mať tiež voči odôvodneniu právneho záveru o právnej irelevantnosti otázky pravosti kontrolných pásov z hľadiska posúdenia nároku na náhradu škody. Tento právny záver bol odôvodnený tým, že žalobkyňa je právnickou osobou, preto sama kontrolné pásky na fľaše s liehovinami nenalepila, a tiež tým, že preukázala (inventúrou k 30.4.2004), že lieh a výrobky z neho sú jej vlastníctvom a boli riadne zákonne nadobudnuté. Skutočnosť, že právnická osoba sama nekoná, je však jednak samozrejmosťou vyplývajúcou zo samotnej podstaty takéhoto právneho subjektu (juristická fikcia existujúca z moci zákona),

a jednak nijako nevysvetľuje záver o právnej irelevantnosti pravosti kontrolných pásov. Rovnako z výsledkov fyzickej inventúry vykonanej k 30.4.2004 nemožno podľa pravidiel logického uvažovania bez ďalšieho robiť úsudok o stave zásob liehu a výrobkov z neho a o ich pôvode ku dňu 18.4.2004, kedy (po uplynutí sedemnástich dní) bolo pri miestnom zisťovaní vykonanom správcom spotrebnej dane z liehu zistené podozrenie o pravosti kontrolných pásov.

39. Presvedčivosť odôvodnenia rozsudku znamená, že premisy zvolené v rozhodnutí rovnako ako aj závery, ku ktorým súd na základe týchto premís dospel, sú pre širšiu právnickú (ale aj laickú) verejnosť prijateľné, racionálne a spravodlivé. Zistené nedostatky v odôvodnení prvostupňového a tým aj odvolacieho rozsudku majú za následok jeho čiastočnú nepresvedčivosť. Táto okolnosť zakladá porušenie ustanovenia § 157 ods. 2 O.s.p. a tým aj porušenie práva na spravodlivé súdne konanie v podobe odňatia možnosti žalovanej konať pred súdom v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. Aj keď generálny prokurátor v mimoriadnom dovolaní výslovne neuplatnil dovolací dôvod podľa § 243f ods. 1 písm. a/ O.s.p., t. j., že v konaní došlo k vadám uvedeným § 237, vychádzajúc z obsahu jeho dovolania, tento dôvod naznačil. Poukazoval totiž na nález ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 410/06 z 2. augusta 2007 (Zbierka nálezov a uznesení ústavného súdu 2007, str. 236), podľa ktorého aj rozsudok všeobecného súdu len o základe prejednávanej veci – tzv. medzitýmny rozsudok – musí obsahovať odôvodnenie preukázateľne vychádzajúce z objektívneho postupu súdu pri zisťovaní skutkového stavu pre rozhodnutie. Dovolací súd, ako už bolo uvedené vyššie, bol povinný na túto vadu prihliadnuť z úradnej povinnosti.

40. Nesprávnosť vykonania listinných dôkazov, predložených, resp. zadovážených v konaní pred súdom prvého stupňa, ani nedostatky v odôvodnení rozsudkov prvostupňového a odvolacieho súdu však nebránili dovolaciemu súdu zaujať stanovisko k právnej otázke rozhodujúcej pre posúdenie opodstatnenosti základu uplatneného nároku, t. j. k otázke existencie či neexistencie príčinnej súvislosti medzi nezákonnými rozhodnutiami, resp. nesprávnym úradným postupom a škodou na strane žalobkyne. Aj napriek uvedeným nedostatkom, zo zhodných tvrdení účastníkov, ako aj zo svedeckých výpovedí a z tých listinných dôkazov, ktoré boli riadne vykonané odvolacím súdom, vyplynuli také skutočnosti, ktoré riešenie tejto otázky umožňovali, hoci súdy v základnom konaní ich nepovažovali za právne významné. Vyjadrenie právneho názoru dovolacieho súdu bolo potrebné aj z hľadiska efektivity, t. j. hospodárnosti ďalšieho konania.

41. Žalovaná v konaní nespochybňovala, že rozhodnutia CÚK z 1.6.2004 o zabezpečení tovaru – SBL – boli zrušené rozhodnutiami CR z 10.6.2005, že rovnako boli zrušené aj rozhodnutia o prerušení konaní, v ktorých boli vydané rozhodnutia o zabezpečení tovaru, že CR rozhodlo o odvolaniach žalobkyne proti rozhodnutiam o zabezpečení tovaru 30 dní po zákonom stanovenej lehote, a že žalobkyni vznikla škoda tým, že nemohla disponovať tovarom, a teda realizovať svoje obchodné zámery. Žalobkyňa naproti tomu nespochybnila, že pri ohliadke miesta činu 18.5.2004 boli policajnými orgánmi zapečatené jej skladové priestory. Z dokazovania vykonaného odvolacím súdom oboznámením uznesenia prokurátora Okresnej prokuratúry v Dunajskej Strede č. k. PV 892/04 – 114 zo 4.12.2007 vyplynulo, že kriminalisticko-expertíznym skúmaním bolo zistené, že 18.5.2004 sa v expedičnom sklade žalobkyne nachádzali SBL (časť zaistených fliaš) zaopatrené falošnými kontrolnými páskami.

42. V prejednávanej veci bola spornou existencia príčinnej súvislosti ako základného predpokladu zodpovednosti žalovanej za škodu v zmysle zákona č. 58/1969, prípadne aj v zmysle zákona č. 514/2003. Podľa názoru dovolacieho súdu tento predpoklad zodpovednosti žalovanej za škodu splnený nebol. Vylučovali ho totiž zistené fakty, a to skutočnosť, že rozhodnutiam o zabezpečení tovaru, ktoré boli neskôr zrušené, predchádzalo zapečatenie skladových priestorov žalobkyne policajnými orgánmi, a ďalej najmä skutočnosť, že na zabezpečených SBL žalobkyne boli nalepené falzifikáty kontrolných pásovk.

43. Príčinná súvislosť (kauzálny nexus) je podstatným prvkom zodpovednostnej skutkovej podstaty. Vyžaduje sa, aby protiprávne konanie (delikt, nezákonné rozhodnutie, nesprávny úradný postup) a vznik škody boli v logickom slede (nexus = spojenie, súvislosť, sled), teda aby protiprávne konanie bolo príčinou a vznik škody vrátane jej rozsahu následkom tejto príčiny. Nestačí iba pravdepodobnosť príčinnej súvislosti či okolnosti nasvedčujúcej jej existencii; príčinnú súvislosť treba vždy preukázať. Rozhodujúca je vecná súvislosť príčiny a následku a túto nemožno riešiť vo všeobecnej rovine, ale vždy v konkrétnych súvislostiach. Príčinou vzniku škody môže byť len také konanie (alebo opomenutie), bez ktorého by škodný následok nevznikol. Základom je úvaha (test conditio sine qua non spoločný pre takmer všetky právne systémy Európskej únie), či by škodlivý následok nastal bez konania škodcu. Ak by tomu tak bolo, príčinná súvislosť by daná nebola. Podľa teórie tzv. adekvátnej príčinnej súvislosti, príčinná súvislosť je daná vtedy, ak je škoda

podľa všeobecnej povahy, obvyklého chodu vecí a skúseností adekvátnym dôsledkom protiprávneho úkonu. Súčasne však musí byť preukázané, že škoda by bez tejto príčiny nebola nastala.

44. Otázka príčinnej súvislosti medzi určitým protiprávnym konaním a konkrétnou škodou je otázkou skutkovou. Jej existenciu zisťuje súd, ktorý so zreteľom na konkrétne okolnosti vyhodnocuje, či tu príčinná súvislosť je alebo nie. Pri riešení otázky príčinnej súvislosti je právnym posúdením veci vymedzenie, medzi akou ujmom (ako následkom) a akou skutočnosťou (ako príčinou) tejto ujmy má byť príčinná súvislosť zisťovaná. Pre posúdenie zodpovednosti za škodu má preto zásadný význam otázka, v čom konkrétne spočíva škoda (majetková ujma), za ktorú je požadovaná náhrada. Práve vo vzťahu medzi konkrétnou ujmom poškodeného (ak vznikla) a konkrétnym konaním škodcu (ak je protiprávne), prípadne inou skutočnosťou (ak bola tvrdená a preukázaná), sa zisťuje príčinná súvislosť.

45. Protiprávny úkon nemusí byť jedinou príčinou vzniku škody (kumulatívna kauzalita), stačí, že je jednou z príčin, a to príčinou dôležitou, podstatnou a značnou. Treba tiež rozlíšiť, či v konkrétnom prípade viac skutočností v jednom okamihu spolupôsobilo na vzniku toho istého škodlivého následku (konkurenčná kauzalita) alebo či jedna skutočnosť vylučuje druhú, prípadne či novou skutočnosťou došlo k prerušeniu pôvodného dejového sledu. V tejto súvislosti možno poukázať aj na Princípy európskeho deliktneho práva (Principles of European Tort Law – PETL), ktoré (ako dielo popredných predstaviteľov európskej civilistiky z prostredia academickej obce i právnej praxe) právnický vymedzujú príčinnú súvislosť ako predpoklad zodpovednosti za škodu (porovnaj Luboš Tichý, Jiří Hrádek et al., Prokazování příčinné souvislosti multikauzálních škod, Univerzita Karlova v Prahe 2010, str. 89). Podľa týchto princípov (čl. 3:104, bod 1), ak určitá skutočnosť viedla neodvratne k spôsobeniu škody, následná skutočnosť, ktorá by sama spôsobila tú istú škodu, nemôže byť braná do úvahy (nemožno na ňu brať zreteľ).

46. Vychádzajúc z uvedeného v predmetnej veci z hľadiska jej správneho právneho posúdenia mala byť príčinná súvislosť zisťovaná nielen medzi ujmom žalobkyne spočívajúcou v nemožnosti disponovať SBL (obchodovať s týmto tovarom) a nezákonnými rozhodnutiami, resp. nesprávnym úradným postupom žalovanej, ale aj medzi touto ujmom a skutočnosťou, že rozhodnutiam o zabezpečení tovaru, ktoré boli neskôr zrušené, predchádzalo zapečatenie

skladových priestorov žalobkyne policajnými orgánmi, a ďalej skutočnosťou, že na zabezpečených SBL žalobkyne boli nalepené falzifikáty kontrolných pásov. Vo vzťahu k nemožnosti obchodovať s tovarom išlo totiž o právne významné skutočnosti.

47. Dovolací súd považuje za opodstatnenú námietku generálneho prokurátora, že zapečatenie skladových priestorov žalobkyne orgánmi polície vylučovalo príčinnú súvislosť medzi neskoršími nezákonnými rozhodnutiami colného úradu o zabezpečení tovaru a ujmou žalobkyne. Vzhľadom na tento úkon policajných orgánov (o ktorom nebolo tvrdené a teda ani preukazované, že by jeho účinky mali skončiť), by ujma na strane žalobkyne vznikla aj keby rozhodnutia colného úradu o zabezpečení tovaru neboli vôbec vydané. Zapečatenie skladov malo totiž za následok nemožnosť žalobkyne disponovať tovarom, a teda s ním aj obchodovať. Nebolo pritom rozhodujúce, či pri tomto postupe orgánov polície boli dôsledne dodržané ustanovenia Trestného poriadku (predmetom konania nebol nárok na náhradu škody za prípadný nesprávny postup polície), ale rozhodujúci bol skutočný (faktický a aj právny) stav, ktorý bol týmto úkonom nastolený. Prípadné nerešpektovanie úradnej uzávery mohlo napríklad zakladať naplnenie skutkovej podstaty priestupku podľa § 21 ods. 1 písm. d/ zákona č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení do 30.6.2004.

48. Rozhodujúcou okolnosťou, ktorá mala za následok nemožnosť žalobkyne realizovať svoje dispozičné oprávnenie v smere obchodovania so zabezpečeným tovarom - SBL, teda prevádzania vlastníctva k nemu na iné subjekty, bola však skutočnosť, že SBL boli označené falzifikátmi kontrolných pásov. Táto príčina bola daná, t. j. pôsobila, aj keby nebola zistená, t. j. aj keby nebolo odhalené označenie SBL falzifikátmi kontrolných pásov. Bola preto výlučnou príčinou, ktorá spôsobila žalobkyňou označenú ujmu. To znamená, že vylučovala ako príčiny vzniku tejto ujmy rozhodnutia o zabezpečení tovaru, neskôr zrušené pre nezákonnosť, resp. aj im predchádzajúce zapečatenie skladových priestorov žalobkyne orgánmi polície. Aplikujúc test *conditio sine qua non* by nemožnosť žalobkyne obchodovať s takýmto tovarom vznikla aj keby rozhodnutia o zabezpečení tovaru neboli vôbec vydané, resp. aj keby nedošlo k zapečateniu skladových priestorov. Tieto skutočnosti ako príčiny vzniku škody boli preto vylúčené.

49. Spôsobilosť skutočnosti, že SBL boli označené falzifikátmi kontrolných pásov, byť právne významnou okolnosťou majúcou za následok nemožnosť obchodovania s týmto tovarom, bola daná jednak zo zákona a jednak jej podstatou. V zmysle § 10 ods. 7 veta prvá

zákona č. 105/2004 SBL označené falzifikátom kontrolnej známky (zákon č. 105/2004 zaviedol termín „kontrolná známka“, zatiaľ čo predchádzajúci zákon č. 229/1995 používal termín „kontrolná páska“) sa na účely tohto zákona považuje za neoznačené, pričom podľa ods. 8 tohto ustanovenia predaj neoznačeného SBL na daňovom území je zakázaný s výnimkou odseku 34 (takáto výnimka nebola v konaní tvrdená, a teda ani preukázaná, a z povahy veci ani neprichádzala do úvahy). Obdobne aj ustanovenie § 10 ods. 7 veta druhá zákona č. 229/1995 zakazovalo predaj neoznačeného SBL, pričom v zmysle § 5 ods. 3 písm. d/ vyhlášky Ministerstva financií Slovenskej republiky č. 123/1997 Z. z. o označovaní SBL kontrolnou páskou (ďalej len „vyhláška č. 123/1997“) sa za neoznačené považovalo SBL označené falzifikátom kontrolnej pásky. Podľa § 51 ods. 43 zákona č. 105/2004 SBL označené kontrolnou páskou podľa doterajších predpisov bolo možné uvádzať do daňového voľného obehu najneskôr do 31. júla 2004.

50. SBL označené falzifikátom kontrolnej pásky (kontrolnej známky) je zo zákona vecou vyňatou z právneho obehu (*res extra commercium*), t. j. vecou neobchodovateľnou. Podľa právnej teórie vlastníctvo k veci vyňatej z právneho obehu nesmie (nemôže) byť prevedené na inú osobu. Dôvodom takéhoto prístupu (obvykle zákazu) môže byť dôležitý verejný záujem, napr. záujem na ochrane zdravia alebo na zamedzení daňových únikov, ale aj morálne ohľady. Ako príklad vecí vyňatých z právneho obchodu (právneho obehu) právnymi predpismi uvádza právna teória falšované peniaze (porovnaj Štefan Luby, *Základy všeobecného súkromného práva*, III. vydanie, Heuréka, 2002), vojenskú výzbroj, výbušniny, jedy, žieraviny, omamné látky, biologický materiál atd. (porovnaj Fekete, I.: *Občiansky zákonník 1, Veľký komentár*, Bratislava: Eurokódex 2011, str. 542).

51. Neobchodovateľnosť SBL označeného falzifikátom kontrolnej pásky (kontrolnej známky) je daná aj samotnou podstatou falzifikátu. Podľa Slovníka súčasného slovenského jazyka (vydaného Vedou, vydavateľstvom Slovenskej akadémie vied v roku 2006) falzifikát je napodobnenina vydávaná za originál. Falzifikát je založený na nepravde a nedobromyseľnosti. To znamená, že vo svojom základe odporuje dobrým mravom, a tým aj objektívnemu právu. Pozitívne právo výslovne odkazuje na dobré mravy ako základný princíp právneho správania v mnohých konkrétnych ustanoveniach, čím tieto mravné pravidlá povyšuje na úroveň právnych pravidiel, považujúc ich za dobro tvoriace jadro spravodlivosti. Podstatou falzifikátu je teda protiprávnosť. Falzifikát kontrolnej pásky sa nalepením na SBL stáva súčasťou tejto veci, čím sa dôsledky protiprávnosti prenášajú na celé SBL.

Obchodovanie s takýmto SBL, u ktorého právne predpisy vyžadujú kontrolné označenie, aj keby nebolo zákonom výslovne zakázané, by zakladalo rozpor s dobrými mravmi s následkom absolútnej neplatnosti s tým súvisiacich právnych úkonov. Neobchodovateľnosť tovaru zaťaženého protiprávnosťou možno odôvodniť aj právnou zásadou „ex iniuria ius non oritur“ („z bezprávia sa právo nerodí“).

52. Vzhľadom na vyššie uvedené, skutočnou a výlučnou príčinou vzniku škody na strane žalobkyne bolo označenie zabezpečeného SBL falzifikátmi kontrolných pásk. Nebolo pritom rozhodujúce, akým spôsobom sa tieto falzifikáty dostali do priestorov žalobkyne, ani kto ich nalepil na SBL. Zákon č. 105/2004 a rovnako i predchádzajúci zákon č. 229/1995 v spojení s vyhláškou č. 123/1997 rozlišujú medzi SBL s nenalepenou kontrolnou páskou (známkou) a SBL označeným falzifikátom kontrolnej pásky (známky). Kým SBL s nenalepenou kontrolnou páskou sa v procese výroby liehovín v určitom štádiu tejto činnosti nevyhnutne musia, resp. môžu nachádzať vo výrobných, prípadne aj v skladových priestoroch, SBL označené falzifikátom kontrolnej pásky tam byť nesmú. Z príslušných ustanovení uvedených predpisov totiž vyplýva povinnosť používať len také kontrolné pásky (známky), ktoré spĺňajú predpísané náležitosti. Preto z dôvodu neexistencie príčinnej súvislosti medzi nezákonnými rozhodnutiami, resp. nesprávnym úradným postupom, a ujmou na strane žalobkyne, nebola daná opodstatnenosť uplatneného nároku.

53. K námietke týkajúcej sa označenia orgánu konajúceho v mene žalovanej dovolací súd poznamenáva, že označenie tohto orgánu zodpovedá ustanoveniu § 9 ods. 1 písm. b/ zákona č. 58/1969 ako aj ustanoveniu § 4 ods. 1 písm. c/ zákona č. 514/2004.

54. Ďalej považuje za potrebné uviesť, že nejednoznačnosť používaných jazykových termínov vyžaduje určenie ich obsahu v kontexte všetkých súvislostí. Pri zohľadnení toho kontextu treba rozlišovať medzi zaistením vecí v zmysle odňatia dispozície k nim vo vzťahu k tomu subjektu, ktorý s nimi doteraz disponoval, a medzi odobratím vzoriek zo zaistených vecí na účely expertízneho skúmania. Zastáva tiež názor, že vychádzajúc z účelu Trestného poriadku, možno všeobecne pripustiť odňatie vecí ako spôsobu jej zaistenia pre účely trestného konania formou neodkladného úkonu v zmysle § 160 Trestného poriadku. Povahu tohto úkonu ako úkonu neodkladného treba posudzovať vždy podľa okolností konkrétneho prípadu s prihliadnutím aj na bezprostrednú časovú súvislosť s následným vydaním uznesenia o začatí trestného stíhania.

55. Napokon ako obiter dictum dodáva, že colný úrad ako správca spotrebnej dane z liehu vykonávajúci daňový dozor a daňovú kontrolu podľa § 45 zákona č. 105/2004 bol v zmysle § 49 ods. 2 tohto predpisu oprávnený pri správe dane postupovať aj podľa zákona č. 511/1992, ak zákon č. 105/2004 neustanovoval inak (medzi zákonom č. 105/2004 a zákonom č. 511/1992 bol vzťah špeciálneho a všeobecného). Zákon č. 512/1992 v ustanovení § 14a umožňoval správcovi dane zabezpečiť tovar najmä vtedy, ak chýbalo riadne preukázanie spôsobu nadobudnutia tovaru alebo veci, ich množstva, ceny, kvality alebo riadneho usporiadania finančných povinností v súvislosti s ich dovozom alebo nákupom. Išlo o právnu normu s otvorenou hypotézou, keďže označený dôvod zabezpečenia tovaru bol uvedený len príkladmo. To znamená, že zabezpečenie tovaru bolo možné aj z iných dôvodov, ak si to vyžadovalo preukázanie skutočností pri správe daní. Za takýto dôvod bol treba považovať aj podozrenie na falošnosť kontrolného označenia tovaru vyžadovaného zákonom. Zistenie takéhoto tovaru samo osebe zakladalo pochybnosti aj o legálnosti jeho nadobudnutia. V súvislosti s dôvodmi zabezpečenia tovaru bolo treba rozlišovať také, pri ktorých správca dane nenadobudol zároveň podozrenie z trestného činu, a také, pri ktorých toto podozrenie nadobudol. Pokiaľ v súvislosti s oznámením tohto podozrenia orgánom polície bolo začaté trestné konanie, vznikla správcovi dane povinnosť poskytovať orgánom činným v trestnom konaní súčinnosť (§ 8 ods. 1 Trestného poriadku). V prípade colného úradu ako správcu dane, mohla byť táto súčinnosť zvlášť významná a efektívna, pretože colný úrad, aj ako orgán štátnej správy v colníctve s colníkmi plniacimi ako ozbrojený zbor úlohy colnej správy v služobnom pomere, mal pre jej poskytnutie organizačné, personálne, materiálne i technické predpoklady.

55. Keďže so zreteľom na uvedené generálny prokurátor mimoriadnym dovolaním dôvodne napadol rozsudok odvolacieho a prvostupňového súdu, dovolací súd podľa § 243b ods. 1 O.s.p. v spojení s § 243i ods. 2 O.s.p. rozsudky oboch súdov pre vady konania a nesprávne právne posúdenie veci zrušil a vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie.

56. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

P o u ě n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 31. januára 2012

JUDr. Rudolf Č i r ě , v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia : Bc. Patrícia Špacírová